

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI YKSITYISTIELAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Khall § 26/ 6.3.2017

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yksityistielaiaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Yksityistielain kokonaisuudistuksen tavoitteena on nykyaikainen ja selkeä yksityistielaki, joka antaisi hyvät edellytykset yksityistieverkoston kehittämiseksi ja ylläpidolle. Lakiuudistuksella pyritään mahdollistamaan uudenlaista elinkeinotoimintaa lisäämällä ammattimaisuutta yksityisteiden tienpitoon. Samalla turvattaisiin elinkeinoelämän kuljetusten ja yksityisteiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämä liikkuminen varmistamalla tienpidon tarpeeksi korkea taso. Uusi yksityistielaki korvaisi vuonna 1963 voimaan tulleen lain yksityistietoista (358/1962).

Voimassa olevan lain yksityistietoista rakenne on lukuisten osauudistusten seurauksena muodostunut sekavaksi ja osittain epäloogiseksi. Esityksen mukaisessa uudessa yksityistielaisissa pykälät otsikoitaisiin ja järjestettäisiin uudelleen niin, että uusi laki olisi informatiivisempi ja helpommin luettava. Käsiteltävät asiat yhdistettäisiin loogisiksi asiakokonaisuuksiksi, mikä auttaisi asioiden löytämistä kattavasti ja nopeasti. Laista poistettaisiin ajan saatossa turhiksi käyneitä pykäläitä sekä karsittaisiin muun lainsäädännön kanssa päällekkäistä sääntelyä. Yksityistietoimituksia koskevassa sääntelyssä nojattaisiin aiempaa enemmän kiinteistönmuodostamislakiin kiinteistötoimituksia koskevana yleislakina, ja säädettäisiin yksityistietoimituksista vain niiltä osin, kuin olisi tarpeen poiketa kiinteistönmuodostamislain mukaisesta menettelystä tai säännöksen olemassa olo yksityistielaisissa olisi tärkeää esimerkiksi lakia käyttävien henkilöiden tiedonsaannille, jotta yksityistien pitoon ja hallintoon liittyvät seikat olisivat selkeästi löydettävissä. Tietoimituksia koskevia säännöksiä on tarkasteltu yhdessä kiinteistönmuodostamislain kanssa niin, että kokonaisuus olisi jatkossa johdonmukainen ja ehjä.

Tieoikeuden käsitettä esitetään laajennettavaksi sisältämään sähkö- ja viestintäjohtot ja muut kiinteistöjen käyttöä palvelevat rakenteet, rakennelmat ja laitteet. Tällä edistettäisiin erityisesti viestintä- ja sähköjohtojen rakentamista niin, että sijoituslupa tarvittaisiin tulevaisuudessa vain tiekunnalta.

Tiekuntien toimintaa halutaan joustavoittaa ja sujuvoittaa. Esityksen tavoitteena on antaa tiekunnille entistä enemmän vastuuta omista päätöksistään ja toimintatavoistaan. Tähän liittyy esitys siitä, että tiekunnat voisivat jatkossa päättää tietyistä, erikseen määritellyistä asioista säännöillä toisin kuin laissa on säädetty, mikäli tieosakkaat näin yhdessä sopivat. Tämän on arvioitu lisäävän joustavuutta tiekuntien toimintaan, sillä näin tiekunta voisi sopia sille parhaiten soveltuvasta toimintatavasta esimerkiksi erilaisissa kokouskäytäntöihin liittyvissä asioissa. Lisäksi tiekuntien kokouskäytäntöjä esitetään nykyaikaistettavaksi myös muilta osin. Esimerkiksi videokokouksen pitäminen ja kokouskutsun lähettäminen sähköpostitse mahdollistettaisiin.

Tiekuntia koskevaan sääntelyyn lisättäisiin aikaisemmasta laista puuttuneet esteellisyyttä koskevat säännökset, minkä lisäksi valtakirjojen käyttöä tiekunnan kokouksessa rajoitettaisiin niin, ettei yksi henkilö voisi käyttää kokouksessa yli x prosentin äänivaltaa.

Esityksessä mahdollistettaisiin yksityisteiden tienpidon ja hallinnoinnin siirtäminen ulkopuoliselle taholle. Ulkopuolinen toimija voisi olla esimerkiksi eli tieosakkaiden perustama osuuskunta tai kokonaan ulkopuolinen yritys, esimerkiksi tieisännöintiyritys.

Osana kuntien tehtävien vähentämistä tielautakunnat lakkautettaisiin ja niiden tehtävät siirrettäisiin yksityistietoimituksessa Maanmittauslaitoksen tai tietyissä tapauksissa kunnan kiinteistörekisterin pitäjän hoidettavaksi, maa- ja metsätalouden sekä maakuntaudistuksen yhteydessä perustettavaan valtion lupa- ja valvontavirastoon. Toimituksia esitetään tähän liittyen kevennettäväksi ja jopa purettavaksi. Tiekkuntien perustaminen, jakaminen, yhdistäminen ja lakkauttaminen olisi ehdotuksen mukaan mahdollista tehdä jatkossa ilman yksityistietoimitusta.

Lisäksi maakunnille ja kunnille säädettäisiin mahdollisuus perustaa yksityistieasioille sovittelu- ja neuvontaelimiä. Niiden kuntien kiinteistömuodostamisviranomaiselle, jotka ovat ottaneet kiinteistörekisterinpidon tehtäväkseen asemakaava-alueellaan, mahdollistettaisiin yksityistietoimitusten tekeminen myös asemakaava-alueen ulkopuolella. Näillä toimenpiteillä pyrittäisiin lieventämään tielautakuntien lakkauttamisesta yksityishenkilöille aiheutuvaa kuluriskin kasvua yksityistieasioiden hoidossa.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

PH

Muussa rahoituksessa korostettaisiin hyötyjä maksaa -periaatetta. Tavoitteena on laajentaa yksityisteiden tienpidon maksajapohjaa. Yksityisteiden ulkopuolisten käyttö käännettäisiin lähtökohtaisesti luvanvaraiseksi. Jokamiehen oikeuksiin ei kuitenkaan puututtaisi. Lisäksi maanomistajan asettamat puomit sellaiselle yksityiselle tielle, joka sijaitsee hänen alueellaan, muutettaisiin luvanvaraiseksi. Luvan voisi hankkia tiekunnalta tai yksityistietoimituksesta. Tiekunta saisi edelleen rajoittaa ulkopuolista moottoriajoneuvoilla tapahtuvaa käyttöä tienkäyttöä vapaasti, jos tietä ei yhteiskunnan toimesta avustettaisi.

Tieoikeus voitaisiin jatkossa perustaa myös yhteiskunnan julkisille toimijoille (valtio, kunta, maakunta), jos ne toimillaan ohjaavat liikennettä yksityistielle. Valtio, kunta tai maakunta voisi tällaisissa tilanteissa siis jatkossa olla velvollisia tieosakkaina osallistumaan tienpitoon ja sen kustannusten jakamiseen. Lisäksi mahdollistettaisiin aiempien tien rakennuskustannusten huomioiminen myös käyttömaksuja määrätessä.

Tienpitovelvollisuuden jaossa eli tieyksikköjen, joiden perusteella maksetaan tiemaksuja, määräämisessä mahdollistettaisiin jatkossa myös tieosakkaan tien käytön pituuden huomioiminen.

Yksityistielain valtionavustuskriteereitä esitetään selkeytettäväksi ja karsittaviksi. Avustuskriteereiksi jätettäisiin ainoastaan yksityistien järjestäytyneisyys sekä yksityistietä koskevan tiedon olemassaolo, ajantasaisuus ja avoimuus. Valtionavustustehtävän hoitamisesta ja yksityisteiden lauttapaikkojen avustamisesta säädettäisiin maakuntalain ratkaisujen mukaisesti. Valtionavustustehtävää hoitaisivat jatkossa maakunnat. Avustuskriteerien karsimisella olisi tarkoitus antaa maakunnille mahdollisimman laaja valinnanvapaus päättää, miten avustamiseen käytettävissä oleva määräraha sen alueella käytetään. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että paikallisella tasolla on ajantasainen ja perusteltu näkemys siitä, missä kunnossa alueen yksityistiet ovat ja millä tasolla yksityisteitä on kulloinkin avustettava ottaen huomioon elinkeinoelämän ja pysyvän asutuksen tarpeet. Maakunnilla on oletustasi suuri intressi pitää yksityistiet elinkeinoelämän ja pysyvän asutuksen edellyttämässä kunnossa. Esityksen mukaan laista poistettaisiin vanhat maininnat yksityisteiden erityiskohteiden avustusten enimmäisprosentista. Esitetään, että yksityisteiden lauttapaikkojen ylläpitoa maakunnat voisivat avustaa osana saaristoliikenteen suunnittelua ja järjestämistä maakuntalain 6 §:n 2 momentin

mukaisesti. Tällä muutoksella arvioidaan saavutettavan hyötyjä, koska näin yksityisteihin liittyvä päätöksenteko siirrettäisiin kokonaisuudessaan maakunnille paikallisen näkemyksen piiriin. Yhteysalusliikenteen ja yksityisteiden lauttapaikkojen tarkasteleminen maakunnissa yhtenä kokonaisuutena edistäisi alueellisen kokonaisuuden hallintaa ja paikallista harkintaa ja tuottaisi mahdollisia tehokkuushyötyjä.

Kuntien avustamismahdollisuuksiin ei tehtäisi muutosta, ja se säilyisi vapaaehtoisena.

Esityksen mukaan uudessa yksityistielaisissa täsmennettäisiin asemakaava-alueilla olevien yksityisteiden asemaa. Kunnille säädettäisiin velvollisuus antaa arvio asemakaava-alueella sijaitsevan yksityistien tilanteesta viiden vuoden välein niin vaadittaessa. Lisäksi kunnan olisi otettava hoitoonsa kaava-alueella sijaitseva tai kaava-alueelle johtava yksityistie, mikäli yksityistien liikenne huomattavasti lisääntyy asemakaavan toteuttamisen seurauksena.

Uuteen yksityistielakiin ei esitetä säädettäväksi rangaistussäännöksiä lain rikkomisen varalta. Sen sijaan ei-toivottuun käyttäytymiseen voitaisiin jatkossa puuttua esitettävien hallinnollisten pakkokeinojen kautta.

Lausuntopyyntömateriaali on nähtävillä kokouksessa.

Kj. Kunnanhallitus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yksitystielain uudistamiseksi esitetyt parannukset ovat oikean suuntaisia.

Nyky päivänä on tarkoituksenmukaista, että tienpitoa pyritään ohjamaan ammattimaisempaan suuntaan ja huomioimaan erityisesti maaseudun yksityisteiden merkitys asumiselle, vapaa-ajan asumiselle ja elinkeinoelämälle.

Vuonna 1963 voimaantullut yksityistielaki on lukuisten osauudistusten johdosta hajanainen ja vaikeasti tulkittava, joten pyrkimys esittää säädökset johdonmukaisesti ja selkeästi uudessa yksityistielaisissa on merkittävä parannus.

Yksitystieverkon kehittämisen edellytyksiä pidetään tärkeänä, joka onkin uuden lain tavoitteena. Lakiesityksen mukaan tiekunnille tulisi mahdollisuus ilman yksityistietoimitusta perustaa ja yhdistää tiekun-

tia, tämä mahdollistaa tarkoituksenmukaisten kokonaisuuksien syntymistä.

Säädöksiin tai ohjeistamalla on kuitenkin veloitettava tiekunnat huolehtimaan em. toimien ilmoittamisesta rekisteriin, jotta asiat eivät jää pelkästään keskinäisen sopimisen varaan. Lakiehdotuksessa tulisi myös ottaa kantaa tien leveyden määrittämiseen perustettaessa tai yhdistettäessä teitä ilman yksityistietoimitusta.

Kuntien tielautakunnista luopuminen vähentää yksityistieasioiden käsittelyssä paikallistuntemusta ja -demokratiaa, vaikka toisaalta tehostaa ja keskittää päätöksentekoa asiantuntijaeliimiin. Maakuntiin olisi hyvä järjestää osittaista osaamista yksityistieasioissa esim. riita-asioissa voisi olla maakunnallinen toimielin.

Kuntien avustusperiaatteisiin lakiehdotuksella ei ole vaikutusta. Sen sijaan valtion avustuksista päätetään jatkossa maakunnissa, mikä tuonee asian lähemmäs tiekuntia.

Yksityistielaisissa tulee säilyttää nykyisen yksityistielain sisältämät maininnat yksityisteiden erityiskohteiden kuten esim. yksityistielossien avustusten enimmäisprosentteista. Yksityistielossit ovat taloudellinen rasite niitä ylläpitäville tiekunnille. Vaikka yksityistielaisissa olevat avustusten prosenttimaininnat eivät ole olleet sitovia, on niitä käytännössä sovellettu yksityistielosseihin. Yksityistielossien 80 %:n avustus on saattanut yksityistielossien varrella asuvat saaristolaiset tasa-arvoisempaan asemaan mantereella asuviin kansalaisiin nähden. Perusteltua on, että edellä mainittu avustusprosenttimaininta nostetaan laissa 100 %:iin.

Päätös Hyväksyttiin.

Pöytäkirjantarkastajien nimikirjaimet

Lautakunta

Hallitus

Valtuusto

Asiannukaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa virallisesti Hirvensalmessa 14.3.2017

Pöytäkirjanpitäjä

ANNE MÄTKÄINEN